

Objekti aadress: Võru maakond, Võru vald, Vana-Vastseliina küla
Tellija: Vastseliina Piiskopilinnuse Sihtasutus
Registri number: 14081
Töö number: 19-07

VASTSELIINA PIISKOPILINNUS **VALLIKRAAVIGA**

KAGUTORNI KONSERVEERIMISE I ETAPP

JÄRELEVALVE ARUANNE

Büroo juhataja:
Nele Rohtla

Köite koostas:
arhitekt Nele Rohtla

Tallinn, 2019

SISUKORD

SELETUSKIRI

1. Üldosa
2. Projektdokumentatsioon
3. Olukord enne restaureerimist
4. Restaureerimistööde ja järelevalve teostajad
5. Restaureerimistööde üldkirjeldus ja -hinnang

JOONISED

1. Asendiplaan; fragment
2. Müüripealne; rippliseen
3. Taastatud laskekamber. Vaade kagutorni välisküljelt
4. Taastatud laskekamber. Vaade kagutorni siseküljelt

FOTOD

SELETUSKIRI

1. Üldosa

Käesolev aruanne sisaldab restaureerimistöid, mis tehti juuli-august 2019. aastal. Selle aja jooksul konserveeriti põhjakülje ülemine osa. Konserveeritud lõik vt. asendiplaan.

2. Projektdokumentatsioon

Uuringud

Põhjalik analüüs kagutorni seisundi kohta tehti 2009. aastal. Analüüsi tulemusena anti välja töö „Vastseliina piiskopilinnuse kagutorni muinsuskaitse eritingimused, uuringud koos tehnoloogiliste nõuetega põhiprojekti koostamiseks“ koostanud K.Alttoa, H.Uuetalu, A.Uuetalu; H.Uuetalu OÜ, Tallinn 2009.

Tegevuskava

„Vastseliina piiskopilinnus vallikraaviga. Kogutorni konserveerimine“ A.Pihl, J.Kilumets; Rändmeister OÜ, 2017

3. Olukord enne restaureerimist

Tellingud koos ajutise katusega avariilise põhjakülje konserveerimiseks ehitati 2017. aastal (foto 3). Kagutorni põhjakülje ülemine müüriosa oli avariohtlikult pragunenud (foto 1) ja teda toetavatest kahest „tugijalast“ üks oli ebastabiilne (fotol 2 vasakpoolne). Müüri ülemine osa oli lagunenud ja kaetud taimestikuga. Kaks väärtuslikku arhitektuurset detaili – ripp-liseeni – olid lagunemas (foto 7).

Müüritsoon laskekambrist kuni maapinnani on rahuldavas seisukorras ja praeguses etapis seda ei käsitletud. Kagutorni on korrastatud sokli ja mõnede sõlmede osas 1960. aastatel.

4. Restaureerimistööde ja järelevalve teostajad

Restaureerimistööde teostajad:

- Peatöövõtja Rändmeister OÜ
- Alltöövõtja Innecto OÜ (injekteerimistööde tegija)

Järelevalve teostajad:

- Muinsuskaitsejärelvalve – arhitekt Nele Rohtla, Mõisaprojekt OÜ

5. Restaureerimistööde üldkirjeldus ja -hinnang

Nagu eelpool öeldud konserveeriti selles etapis põhjakülje ülemine osa. Tööd tehti vastavalt tegevuskavale. Müür puhastati taimestikust, purunenud kividest ja destruktiivsest mördist. Lahtised kivid kinnitati kasutades mörti KMZ-2 (Sakret OÜ). Vuugid täideti samuti mördiga KMZ-2. Hästi säilinud algsed keraamilised tellised, paekivid ja nende tükid kasutati müüri parandamisel. Telliste parandamisel kasutati Remmersi sobivas toonis telliseparandusmörti.

Müüri ülemine osa kaeti 10 cm paksuse betoonikihi ja tasandati valmistades ette pinna pliipleki paigalduseks järgmisel aastal (foto 16). Taastati rippliseenide ülemised osad kasutades kohapeal olevaid kive, ainult ülemine rida on uutest kividest. Rippliseenide alumised osad konserveeriti kasutades telliseparandusmörti (foto 19).

Laskekambri tsoonis müüritis taastati. Uus müüriladu oli vajalik selle piirkonna kindlustamiseks. Kambri kaarsillust taastati säilinud jälgede põhjal – mõlemas võlvikannas oli jälg loetav (fotod 6, 14, 15). Kambri ava piirav 1960. aastal laotud tellisrinnatis säilitati. Välisküljes olnud puitsillust taastati (foto 11). Puidu eraldamiseks kivipinnast kasutati kasetohtu.

Põhjakülje avariohtliku müürilõigu praod ankurdati spiraalankrutega $\varnothing$ 8 mm ja täideti injekeerimismördiga weber.tec 942 (Saint-Goban Weber) eelnevalt müüri paigaldatud torude kaudu (foto 13).

Uues müürilaos kasutati põhiliselt Aseri käsitsi vormitud täistellist 70x140x280 mm, müüri parandamisel ja ka osaliselt uues laos 90x140x300 mm (mõõdud võivad natuke kõikuda).

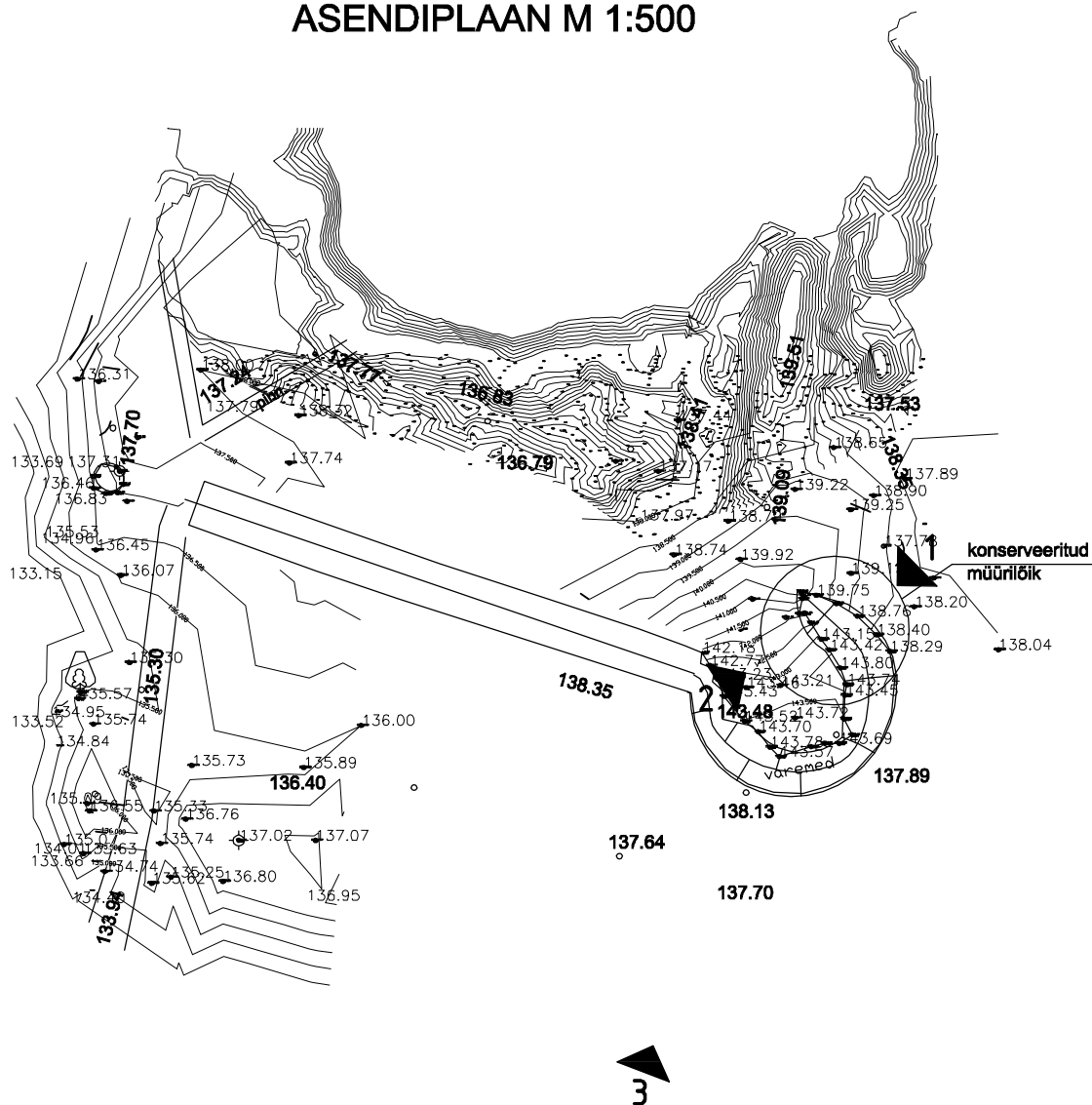
Müüri taastamisel kasutati kohapealset varingutest saadud paekivi. Uut paekivi juurde ei toodud.

Kogu tööprotsessile võib anda hea hinnangu. Müüri konserveerimine ja laskekambri taastamine on teostatud korrektselt ja nõuetekohaselt. Uute müüriosade ladumist on välditud välja arvatud konstruktiivselt vajalikud müüriosad laskekambri osas ja müüri ülemises osas, et paigaldada plekk-kate ja kaitsta rippliseene lagunemise eest. Väga hästi on teostatud suurte läbivate pragude täitmine, seda eriti välisküljel (foto 18).

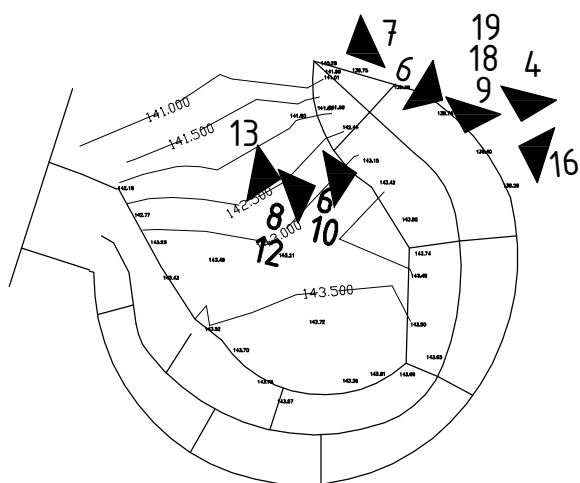
Samuti tuleb esile tõsta oskuslikult teostatud vuukimistööd.

Väga vajalik on lähiajal leida vahendeid kogu kagutorni konserveerimiseks, et tõkestada müüri lagunemist.

N

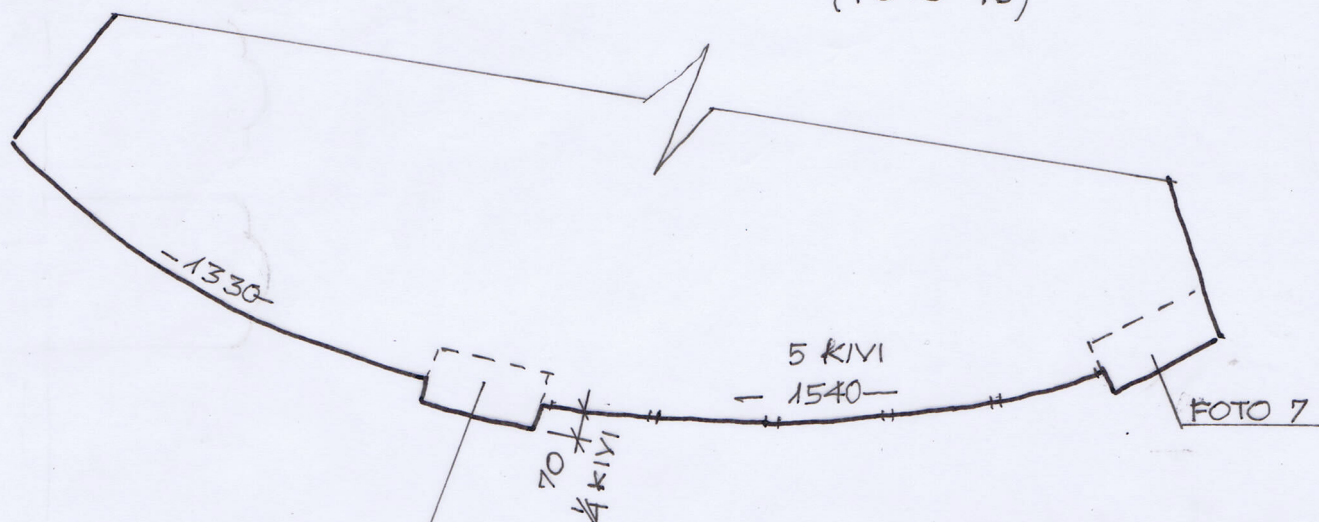

3

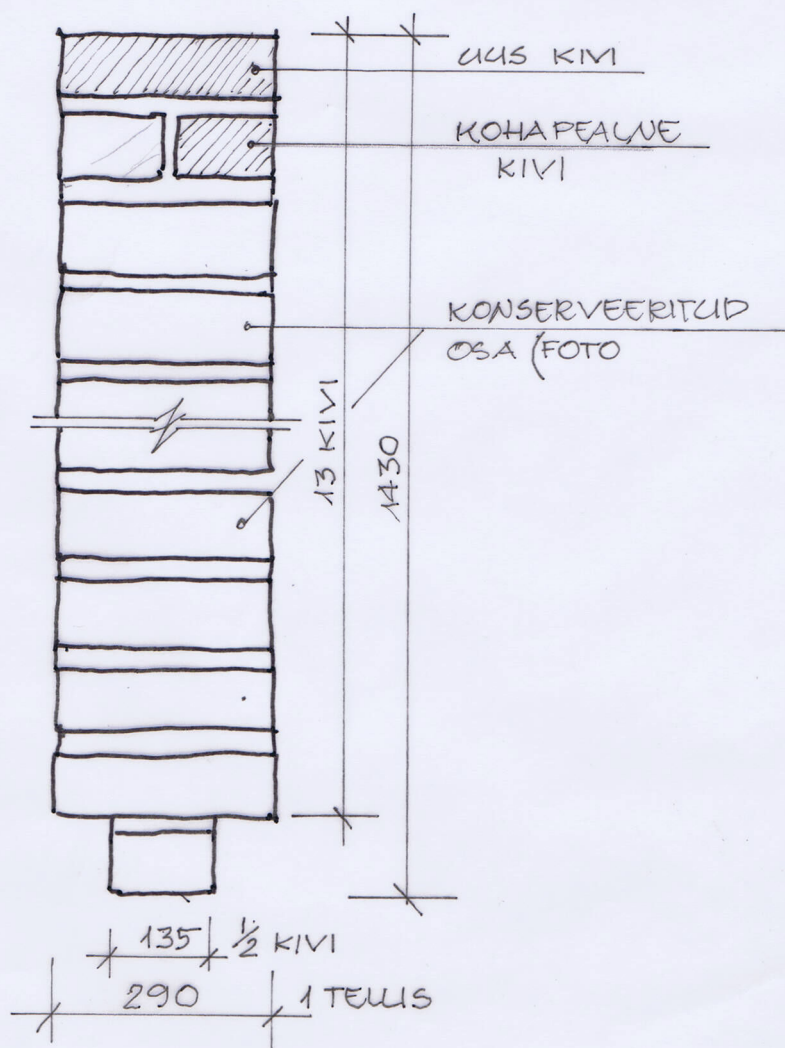

1 foto rakurss

MÄÄRIPEALNE 1:20 (FOTO 16)

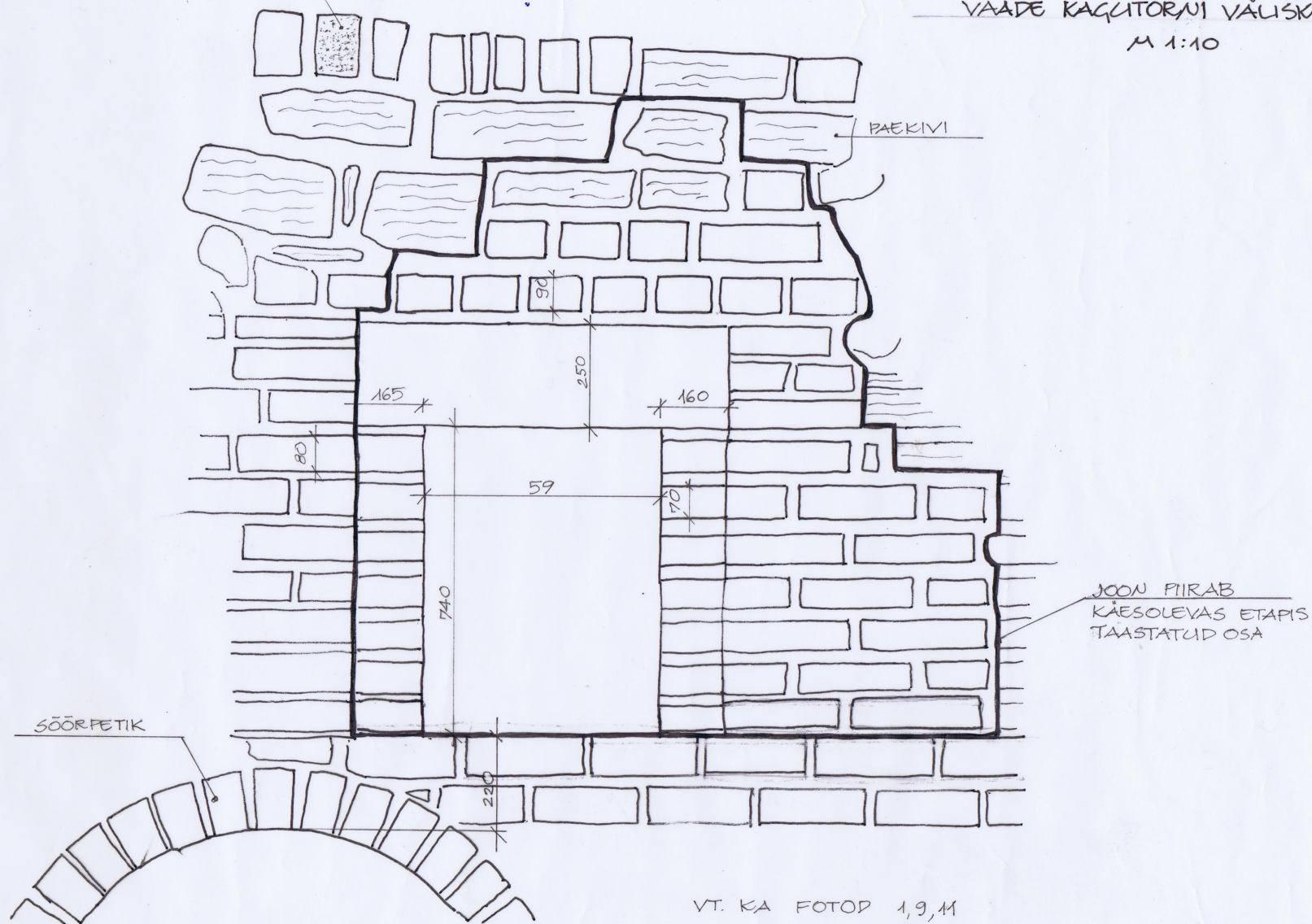
RIPPLISEEN 1:10 (FOTO 19)

REMMERSI MÕRDIGA
PARANDATUD TELLIS

FOTO 18

TAASTATUD LASKEKAMBER
VAADE KAGUTORNI VÄLISKÜWELT
M 1:10

VT. KA FOTOD 1,9,11

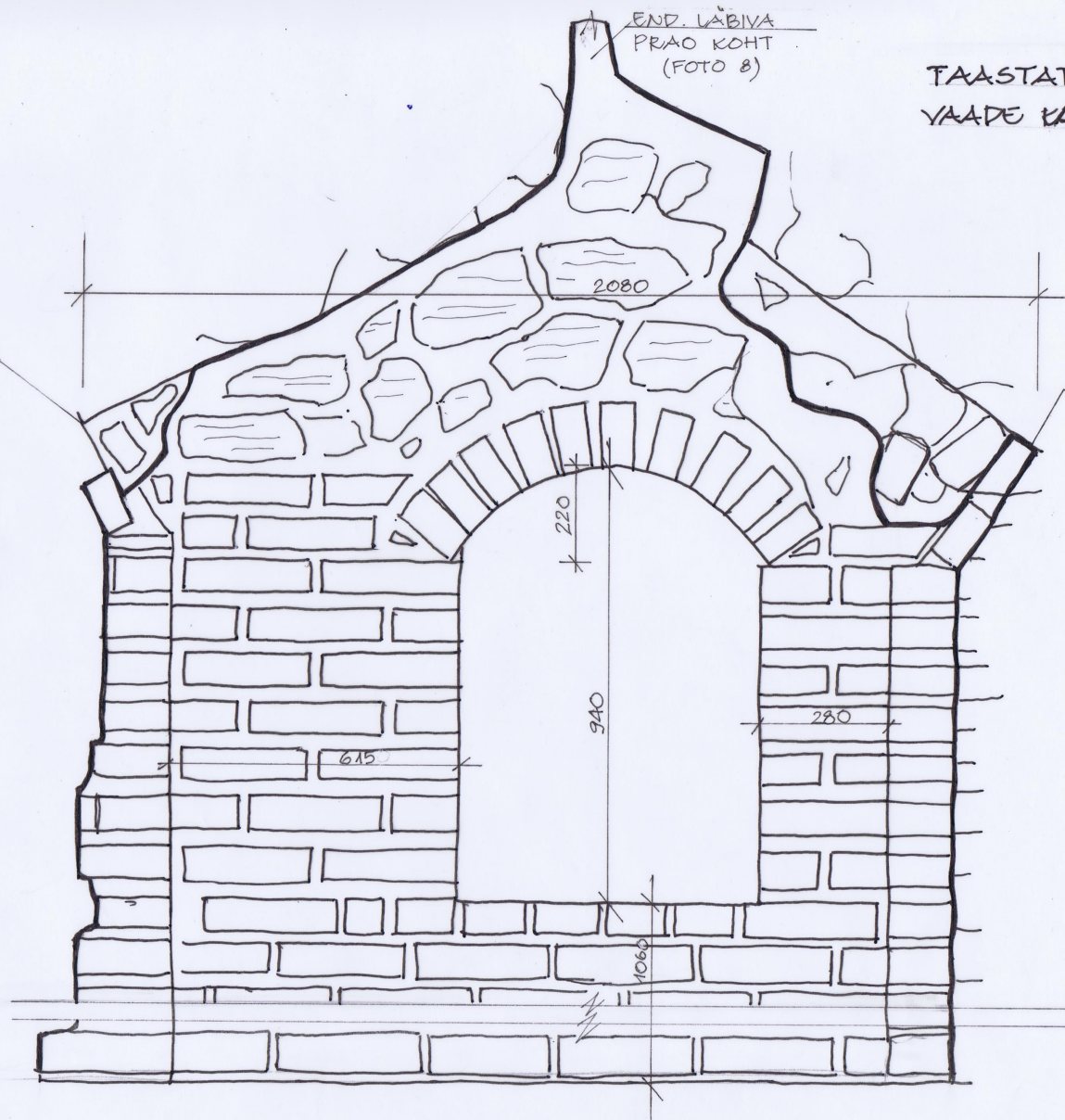
JOONIS 3

SÄILINUD VÕLVI-
KANNA JÄLG
FOTO 14

END. LÄBI
PRAO KOHT
(FOTO 8)

TAASTATUD LASKEKAMBER
VADE KAGUTORNI SISEKÜLJELT

SÄILINUD VÕVIKANNA
JÄLG VT. FOTO 6, 15

1. Käsitletud müürilõik. Vaade kirdest. Foto A.Pihl (08.2017)

2. Käsitletud müürilõik. Vaade edelast. Foto A.Pihl (08.2017)

3. Vaade lõunast. Käsitletav müüri lõik tellingutes (08.2018)

4. Puhastatud müüripealne (06.2019)

5. Rippliseeni ülemine osa ja sellega külgnev lagunenud seiniosa konserveerimise alguses (06.2019)

6. Laskekambri sein enne taastamist. Näha on võlvikandade asukohad (06.2019)

7. Rippliseen enne tööde algust (06.2019)

8. Ohtlik pragu laskekambri kohal.
Vaade torni siseküljelt (06.2019)

9. Laskekambri sein enne tööde algust.
Vaade tornivälisküljelt (06.2019)

10. Laskekamber taastamise käigus (07.2019)

11. Laskekamber pärast taastamist. Vaade torni välisküljest (08.2019)

12. Laskekamber pärast taastamist. Vaade torni siseküljest (08.2019)

13. Prao injekteeimine laskekambri kohal (08.2019)

14. Laskekambri fragment (08.2019)

15. Laskekambri fragment (08.2019)

16. Konserveeritud (osaliselt taastatud) müürilõigu ülemine osa koos rippliseenidega (07.2019)

17. Konserveeritud müür lähivaates. Korralikult teostatud vuukimistöö ja telliste parandamine (07.2019)

18. Konserveeritud müür laskekambri kohal (08.2019)

19. Konserveeritud rippliseen. Näha Remmersi tellise-
parandusseguga parandatud telliseid (07.2019)